

Asia: VN/33945/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Hallituksen esitysluonnoksessa näkyy kiireellinen valmistelu. Luonnoksessa on mukana epäselvyyttä toimijoiden vastuista ja tehtävistä:

* Milloin oppimisen tuki muuttuu erityisopetuksesi ja päätösvelvoite laukeaa? Miten resursoidaan tuen tarpeen arvioimiseen opiskelujen alussa sekä tuen antamiseen liittyvä työ?

* Mitkä ovat koulutuksen järjestäjän vastuut englanninkieliseen lukiokoulutukseen ja ylioppilastutkintoon valittaessa? Miten riittävän heikko suomen tai ruotsin kielitaito arvioidaan?

Esitysluonnoksen mukainen rahoitusjärjestelmän muutos ei kannusta pieniä lukioita kehittämään koulutuksen toteuttamista ja laatua yhteistyössä alueen muiden lukioiden kanssa. Siltä osin järjestelmä tukisi vain osittain lukiokoulutuksen saavutettavuutta.

Esitysluonnoksen mukanaan tuomien uudistusten taloudellisten ja toiminnallisten resurssien sekä henkilöstövoimavarojen vaikutuksia ei ole huomioitu kattavasti.

2. Oppimisen tukea ja erityisopetusta koskevat säädösehdotukset

Esitysluonnos lisää oppimisen tukeen ja erityisopetuksen antamiseen liittyvää byrokratiaa. Luonnokseen olisi tarkennettava oppimisen tuen ja erityisopetuksen antamisen vastuista - miten laajasti oppimisen vaikeudet tulee arvioida lukiokoulutuksen alussa tai opintojen edetessä.

Esitysluonnos vaikuttaa koulutuksen järjestäjien mahdollisuuksiin järjestää laadukasta lukiokoulutusta. On tärkeää huomioida, että lakiluonnoksessa esitetty tukiovetuksen antaminen ja

kirjaaminen lisää opettajan työtä, minkä koulutuksen järjestäjä joutuu ottamaan huomioon opetusta resursoitaessa. Esitys tulee lisäämään opetus- ja hallintohenkilöstön työmäärää ja kustannuksia. Oppimisen tuen kokonaisuudesta ei saa tulla mekaanista automaattia, jota voi käyttää oppimisen tukemiseen tilanteissa, jotka eivät liity opiskelijoiden todellisiin oppimisen vaikeuksiin, esim. lomamatkojen aiheuttamat oppimisvajeet.

3. Lukiokoulutuksen rahoitusperusteita koskevat säädösehdotukset

Esitysluonnoksen mukainen rahoitusjärjestelmän muutos ei kannusta pieniä lukioita kehittämään koulutuksen toteuttamista ja laatua yhteistyössä alueen muiden lukioden kanssa. Siltä osin järjestelmä tukisi vain osittain lukiokoulutuksen saavutettavuutta. Rahoitusjärjestelmällä ja yhteistyöllä on huolehdittava, että pitkien välimatkojen Itä- ja Pohjois-Suomessa on lukiokoulutusta myös pienillä paikkakunnilla. Tämä on myös perusopetuksen kannalta oleellista, sillä esim. opettajat ovat yhteisiä.

4. Englanninkielistä lukiokoulutusta, opiskelijavalintaa ja ylioppilastutkintoa koskevat säädösehdotukset

Esitysluonnoksen mukainen englanninkielinen lukiokoulutus loisi rinnakkaisen järjestelmän kansainvälisen IB-lukion rinnalle.

Miten koulutuksen järjestäjä pystyy arvioimaan opiskelijavalinnan yhteydessä riittävän heikon kansalliskielten osaamisen? Järjestelmä lisäisi byrokratiaa ja heikentäisi koulutuksellista tasa-arvoa. Lukiokoulutuksen aikana kielitaito kehittyy ja edellytykset suorittaa ylioppilastutkinto kotimaisilla kielillä paranee. Lukiot tarjoavat tukea puutteellisen kielitaidon omaaville opiskelijoille.

Oppimateriaalien saatavuus tuottaisi englanninkieliseen lukiokoulutukseen haasteita, sillä oppimateriaalien kustantajilla ei ole tarjolla LOPS:n mukaisia englanninkielisiä oppimateriaaleja. Tässä mittakaavassa oppimateriaalien tuottaminen ja etsiminen ei voi olla koulutuksen järjestäjän tai opettajien työtehtävä. Englanninkielisen koulutuksen järjestämiseen ei ole luonnoksen mukaan varattu lisäresursseja. Koulutuksen järjestäjän mahdollisuudet tuottaa koulutusta pienelle rajatulle ryhmälle ovat näin rajalliset ja englanninkielinen koulutus koskisi lähinnä suuria kaupunkeja. Tämä lisäisi merkittävästi koulutuksellista epätasa-arvoa alueellisesti ja kiihdyttäisi muuttoliikettä kasvukeskuksiin.

5. Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoetta koskevat säädösehdotukset

Esitysluonnos vaatii vielä paljon tarkentamista eikä se ole sellaisenaan kannatettava. Miten taataan opiskelijan oikeusturva lukiodiplomia arvioitaessa osana ylioppilastutkintoa? Opiskelijan tasa-arvon takaaminen on oleellista: miten taito- ja taideaineen suorittaminen osana ylioppilaskoetta on suoritustavaltaan samanarvoinen kuin muut suoritettavat kokeet sekä mikä osa kokeen suorittamisesta on valvottua tai ennakoon valmisteltua tiukoin kriteerein. Lisäksi on otettava huomioon, että erikoislukioiden ja ns. tavallisten lukioden opiskelijat tulevat olemaan eriarvoisia toisiinsa verraten kokeen suorittamisessa erilaisen opintotarjonnan/määrän vuoksi.

6. Tilauskoulutusta koskevat säädösehdotukset

Esitysluonnos on kannatettava ja se selkeyttää vastuita ja toimintaa.

7. Muut kommentit

--

Miettunen Anni
Kajaanin kaupunki, Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos